

ALKOTMÁNYBÍROSÁG	
Ügyszám:	IV/ 01296 - 0 / 2020
Érkezett:	2020 JÚL 27.
Példány:	
Melléklet:	

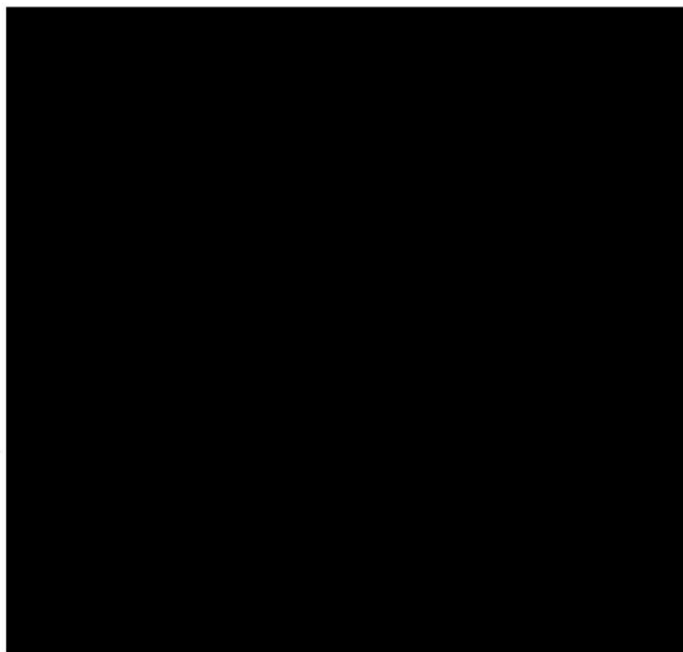
Győri Törvényszék	
Erkeztes módja: személyesen kézbesítővel küldve/ postán/e-mailen/faxon érkezett	
Érkezett:	2020 JÚL 01.
Az ügyirat száma:	B. 34/2018
Példány:	Mell.: db:

Tisztelt Alkotmánybíróság részére

a Győri Törvényszék

9021 Győr, Szent István út 6. sz.

útján

Alkotmányjogi panasza

A Kúria Bfv.II.1233/2019/6. számú végzésével
szemben.

DR. PLENTER NÁNDOR

Ügyvédi Iroda

a Győri Törvényszék útján

Tisztelt Alkotmánybíróság!

[redacted] mellékelten csatolt meghatalmazással igazolt – jogi képviselőm útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 27. § alapján, törvényes határidőn belül, az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő:

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Bfv.II.1233/2019/6. számú végzésének alaptörvény-ellenességét, a Győri Törvényszék B.37/2018/53. számú ítéletére, valamint a Győri Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.III.29/2019/18. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal, és az Abtv. 43. §-ának megfelelően azokat semmisítse meg.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

I. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

I.1. A pertörténet és tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése

A Győri Törvényszék 2019. február 19. napján B.37/2018/53.szám alatt meghozott ítéletében I. r. vádlottat bűnösnek mondta ki Btk. 353.§ (1), (3) bekezdés d./ pont, (5) bekezdésében meghatározott üzletszerűen, szervezőként, irányítóként elkövetett embercsempészet bűntettében, ezért főbüntetésül, mint bünszervezet tagját 7 év 6 hónap fegyházbüntetésre és 7 és közügyektől eltiltásra ítélte.

Az ítélet ellen I. és II. rendű terheltek vonatkozásában bejelentett ellentétes irányú fellebbezések nyomán a Győri Ítéltábla 2019. június 26. napján kelt és jogerős, Bf.III.29/2019/18. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét [redacted] I. r. terhelt tekintetében annyiban változtatta meg, hogy [redacted] rendű terhelt által elkövetett bűncselekményt folytatólagosan, társtettesként elkövetett embercsempészés bűntettének (Btk. 353. § (1) bekezdés, (3) bekezdés d) pont, (5) bekezdés) minősítette. Ezért az I. rendű terhelttel, mint bünszervezetben elkövetővel szemben az elsőfokú bíróság által alkalmazott büntetést tekintette kiszabottnak, és az elsőfokú bíróság ítéletét I. és II. rendű terheltek vonatkozásában helybenhagyta.

A jogerős határozat ellen felülvizsgálati indítványt terjesztettem elő a Kúria felé, amely azonban a Kúria Bfv.II.1233/2019/6. számú, 2020. május 14. napján kelt végzésével az indítványt elutasította, a támadott első- és másodfokú ítéleteket hatályában fenntartotta.

I.2. A tényállás rövid ismertetése

A) Elsőfokú eljárásban megállapított tényállás:

[redacted] r. terhelt 2016 szeptemberét megelőzően – pontosan nem meghatározható időpontban – Budapesten megismerkedett egy [redacted] bemutatkozó, a nyomozás során felderítetlenül maradt személlyel, aki biztos penzkereseti lehetőségként felajánlotta neki, hogy 150 euró/fő fizetség fejében a magyar-szerb államhatár térségből a magyar-osztrák államhatár térségbe szállítson olyan külföldi állampolgárokat, akik nem rendelkeznek a schengeni tagállamokba történő beutazáshoz és ott-tartózkodáshoz szükséges okmányokkal. A szállítás célja az volt, hogy ezen személyek az államhatár illegális átlépésével nyugat-európai országokba jussanak.

[redacted] terhelt elvállalta a feladatot, amelynek végrehajtásába bevonta [redacted] v. r. terheltet, akik tisztában voltak azzal, hogy embercsempészségben vesznek részt.

A külföldi állampolgárok számát, felvételük helyét – ami többnyire az M5 autópálya 164. [redacted] r. terhelténél Budapest felé a leállósávban, továbbá Ásotthalom, Mórhalom térségében volt – [redacted]

[redacted] a kapott utasításoknak megfelelően szervezte és irányította az országon belüli szállításokat. Az egyes alkalmakkor a szállításban résztvevő terheltek gépjárműveket béreltek, amennyiben szükséges volt, a bérleti díjat I. r. terhelt biztosította. A szállító gépjármű hátsó üléseit a hely növelése érdekében indulás előtt kivették. A közlekedés során [redacted] folyamatos telefonos irányítása mellett haladtak a beszállás, majd a kirakás helyszínére. A külföldieket szállító, személygépkocsival közlekedő terheltek előfutó, figyelő szerepet játszottak. A külföldiek kirakásának helye általában Nagycenk – néhány esetben Hegyeshalom – térsége volt. [redacted] kás után osztrák telefonszámról magyarul beszélő személyekkel beszélt meg a szállítás után járó összeget.

[redacted] rendszerén keresztül 2016. november 19. napján 159.836,- Ft, a MoneyGram rendszerén keresztül 2016. november 11. napján 1000,- euró, 2016. december 1. napján 999,99 euró érkezett.

2016. szeptemberétől 2017. február 19. napjáig a terheltek összesen 22 szállítást bonyolítottak le. A cselekmények egy része kísérleti szakban maradt, a többi esetben az illegális határátlépőket az osztrák hatóság elfogta.

B) Másodfokú eljárás:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást annyiban egészítette ki, hogy megállapította, hogy I., II., III. és IV. r. terheltek valamennyien felismerték, hogy

szervezett bűnelkövetői csoporthoz csatlakozva végezték a migráns személyek szállítását az országon keresztül és az országhatár átlépéséhez nyújtottak szándékosan segítséget.

I.3. A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Tekintve, hogy az elsőfokú ítélettel szemben fellebbezést nyújtottam be, majd annak elutasítását követően felülvizsgálati indítvánnyal éltem, melyet a Kúria ugyancsak elutasított, megállapítható az ügyben a jogorvoslati lehetőségeket kimerítettem.

Az ügyben nincs folyamatban felülvizsgálati eljárása Kúria előtt, nem kezdeményeztem sem perújítást, sem jogorvoslatot a törvényesség érdekében.

I.4. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírói döntést, vagyis a Kúria Bfv. II.1233/2019/6. számú végzése 2020. május 18. napján került kézbesítésre, ezáltal az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidő (az alkotmányjogi panasz benyújtására alapjául szolgáló bírói döntés közlésétől számított 60 nap) megtartásra került.

I.5. Az indítványozó érintettségének bemutatása

Ügyfelem, [REDACTED] rendű terheltként vett részt a büntetőeljárásban, továbbá vele szemben a bíróság szabadságvesztés büntetést szabott ki, amellyel összefüggésben kizárta őt a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége alól, így nyilvánvalóan érintett.

I.6. Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Jelen alkotmányjogi panaszban a jogi érvelés arra irányul, hogy – egyrészt a sérelmezett konkrét bírói döntésben, de ezen túlmenően összességében – a büntető ítélezésben *a bűnszervezetben való elkövetés megállapításának* a Kúria joggyakorlata alapján érvényesülő *kiterjesztett értelmezése* alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést érint, melynek indokolását az alábbiakban adom meg:

II. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

II.1. Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként az alábbi rendelkezéseket jelölöm meg:

- **Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése**, mely szerint *"Magyarország független, demokratikus jogállam."*
- **Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése**, mely szerint *"A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik."*
- **Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése**, mely szerint *"Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható."*

- **Az Alaptörvény II. cikke**, mely szerint "Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg."
- **Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése**, mely szerint "Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el."
- **Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése**, mely szerint "Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy - nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben - más államjoga szerint nem volt bűncselekmény."

A Btk. indítvánnyal érintett rendelkezései:

- **36. §** A határozott ideig tartó szabadságvesztés legrövidebb tartama három hónap, leghosszabb tartama húsz év; bünszervezetben, különös vagy többszörös visszaesőként történő elkövetés, illetve halmazati vagy összbüntetés esetén huszonöt év.
- **37. § (3) bekezdés** A szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozata fegyház, ha a) a háromévi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztést b) a bűncselekményt bünszervezetben követte el.
- **38. § (4) bekezdés** Nem bocsátható feltételes szabadságra c) aki a bűncselekményt bünszervezetben követte el,
- **44. § (2) bekezdés** A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét ki kell zárni, ha az elkövető b) az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bünszervezetben követte el.
- **65. § (2) bekezdés** Nem bocsátható próbára b) aki a bűncselekményt bünszervezetben követte el.
- **74/A. § (1) bekezdés** Az ellenkező bizonyításáig vagyoneklobzás alá eső vagyonnak kell tekinteni, és vagyoneklobzást kell elrendelni arra a vagyonra, amelyet az elkövető bünszervezetben való részvétele ideje alatt szerzett.
- **86. § (1) bekezdés** A szabadságvesztés végrehajtása nem függeszthető fel azzal szemben, aki a bűncselekményt bünszervezetben követte el.
- **91. § (1) bekezdés** Azzal szemben, aki a szándékos bűncselekményt bünszervezetben követte el, a bűncselekmény büntetési tételének felső határa a kétszeresére emelkedik, de a huszonöt évet nem haladhatja meg.
- **459. § (1) bekezdés** E törvény alkalmazásában 1. bünszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

II.2. A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása

A Kúria sérelmezett végzésében rögzítette, hogy a bünszervezetben elkövetés megállapítása a felülvizsgálattal érintett terheltek, köztük [REDACTED] terheltek tekintetében helytálló.

A benyújtott felülvizsgálati indítvány a bünszervezetben elkövetés törvénysértő megállapítását részben a 2019. július 10. napján hatályba lépett, a Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény 107. §-ára, illetve annak miniszteri indoklására való hivatkozásra alapította. E törvényi rendelkezés – a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjának módosításával – a bünszervezet tényállási elemeként határozza meg a hierarchikus szervezettséget és a konspiratív működést. Miniszteri indoklása pedig kifejti, hogy a jelenlegi (módosítást megelőző) joggyakorlat „törvényrontó, ugyanis nem tükrözi vissza a jogalkotó szándékát a szervezett bűnelkövetői alakzatok közötti különbségtétel tekintetében. (...) A jelenlegi joggyakorlatnak a nem kívánt hatása, hogy a bünszervezet és a bünszövetség fogalma között nem tesz tartalmi különbséget, és a bünszervezet jogkövetkezményeit alkalmazza azokra az esetekre is, amelyek a jogalkotó szándéka szerint a bünszövetségben elkövetett bűncselekményként lennének büntetendők, egyúttal a bünszövetség fogalmát kiüresítve”.

A Kúria ezzel szemben nem látott alapot a jogerős ítélet meghozatala idején is hatályos jogszabályok alapulvételével kialakított, az Alaptörvény 25. Cikkének (3) bekezdése szerint minden bíróságra kötelező érvényű jogegységi határozatban lefektetett és számos közzétett eseti döntésben is kimunkált, töretlen gyakorlatától való eltérésre.

A sérelmezett végzésben a Kúria hivatkozott a bünszervezet jogi szabályozásának jogalkotásbeli előzményeire mind magyar, mind pedig az Európai Unió vonatkozásában. Kiemelte továbbá, hogy 2000. december 14-én a 2282/2000. (XI.29.) Korm. határozat alapján a belügyminiszter aláírta az ENSZ keretében létrejött Egyezményt a határon átnyúló szervezett bűnözés ellen. Az Egyezmény 2. Cikke határozta meg a szervezett bűnözői csoport fogalmát. „Az Egyezmény alkalmazásában

- *Bűnöző szervezet: hosszabb ideig fennálló, három vagy több főből álló strukturált csoport, amely összehangoltan működik egy vagy több, ebben az Egyezményben meghatározott súlyos bűncselekmény vagy törvénysértés céljából, közvetlen vagy közvetett módon pénzügyi vagy más anyagi haszon megszerzésére törekedve;*
- *Súlyos bűncselekmény: legalább négyévi szabadságvesztés büntetéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel vagy súlyosabb büntetéssel büntethető törvénysértést megvalósító magatartás;*
- *Strukturált csoport: nem egyetlen bűncselekmény azonnali végrehajtására, és nem alkalomszerűen létrehozott csoport, amelyben nem szükséges, hogy tagjai pontosan meghatározott szerepeket kapjanak, vagy hogy tagsága állandó legyen, illetőleg fejlett hierarchiával rendelkezzen.”*

A Kúria megállapítása szerint a törvény az együttes fellépésnek és az említett ENSZ Egyezménynek megfelelő rendelkezést tartalmaz a bünszervezet fogalmára. A Kúria álláspontja szerint a törvénymódosítás tehát tudatosan, az ENSZ Egyezmény kifejezetten ezt rögzítő tartalmára való utalással mellőzte a bünszervezet fogalmi elemei közül – egyebek mellett – az alá-fölérendeltség követelményét, a konspiratív működés pedig sem a korábbi, sem pedig a későbbi szabályozásnak nem volt eleme, és azt a hivatkozott nemzetközi jogi aktusok sem kívánják meg. Mindezzel ellentétben áll tehát a 2019. évi LXVI. törvény miniszteri indoklásának az a megállapítása, hogy a korábbi bírói gyakorlat törvényrontó, tehát „contra legem” lett volna. Az indoklás részben a korábbi módosítással tudatosan mellőzött, részben pedig a törvényben soha meg nem kívánt tényállási elemeket kér számon a gyakorlaton.

A Kúria a jogerős ítélet meghozatalakor hatályos jogszabály alapján rögzített kritériumok szerint tartotta megállapíthatónak a bűnszervezetet visszautalva a jogerős ítéleti tényállás azon részére, mely szerint I. – IV. r. terheltek valamennyien felismerték azt, hogy szervezett bűnelkövetői csoporthoz csatlakozva végzeték a migráns személyek szállítását az országon keresztül és az országhatár átlépéséhez nyújtottak szándékosan segítséget.

Egyetértett a Kúria a másodfokú bíróság azon megállapításával, mely szerint I. rendű terhelte, [REDAKT] tudomással bírt arról, hogy kiket szállítanak, arról is tudomásuk volt, hogy olyan személyeknek nyújtanak segítséget az országhatár átlépésével másik országba juttatással, akik nem rendelkeznek a schengeni tagállamokba történő beutazáshoz és ott-tartózkodáshoz szükséges okmányokkal. A Kúria álláspontja szerint kétség nem fér ahhoz, hogy tudatuk átfogta, miszerint ahhoz nyújtanak segítséget, hogy migráns személyek az államhatár illegális átlépésével nyugat-európai országokba jussanak.

Helyesnek ítélte meg a Kúria a másodfokú bíróság azon megállapítását, miszerint a felülvizsgálattal érintett terheltek, köztük [REDAKT] [REDAKT] tisztában voltak azzal, hogy harmadik országból Magyarország területére engedély nélkül érkező személyek szállításában vesznek részt, amit egyébként anyagi haszonszerzés végett intéztek, valamint tudatuk átfogta, hogy ezen személyek utaztatását, szállítását csak több ember összehangolt tevékenysége eredményezheti, és a koordinációban – távbeszélő útján – részt is vettek. Az irányadó tényállás alapján a Kúria kétségtelennek állapítja meg a bűnszervezet létét és I. r. terhelte embercsempészési magatartását, vitathatatlannak pedig a terheltek elkövetési magatartásának a külföldről érkező személyek szállításában, továbbírányításában megnyilvánuló tevőlegességét. E tárgyi körülmények alapján pedig a Kúria álláspontja szerint elegendő alappal szolgálnak arra a következtetésre, hogy a terheltek tisztában voltak azzal, hogy magatartásuk nem elszigetelt, hanem egy meglévő utaztató mechanizmushoz kapcsolódó, ami illegális utaztatás esetében nem más, mint bűnszervezet.

A kifogásolt végzésben a Kúria megállapítja, hogy a bűnszervezet személyi vagy tevékenységi, területi állandósulása, állandósultsága (perspektívája), változékonysága közömbös. Ekként közömbös az is, amennyiben csupán egy vagy két staféta (kézről-kékre adás) megy végbe. Minden más azt jelentené, hogy az elkövetés egyszeri alkalommal kockázatmentes lenne, ekként immunis a törvényi fenyegetettség ellenében. Épp ezt jelenti, illetve kizárja ki a 4/2005. BJE jogegységi határozat, ami az egyszeri magatartást is értékelhetővé teszi. A lényeg a mechanizmus meglétében van, aminek veszélyessége éppen abban áll, miszerint a több országon át érkező személyek bízhatnak abban, hogy illegális úton van hova fordulniuk. Megállapíthatónak találta a felülvizsgálattal érintett terheltek vonatkozásában azt, hogy a bűnszervezet rendszeres, összehangolt működésével tisztában voltak.

Külön kiemelte a Kúria [REDAKT] szervezői – irányítói szerepét, melyet kétségen kívül megállapíthatónak találta. I. r. terhelte tartotta a kapcsolatot az embercsempész szervezet más tagjával, ő volt az, aki szervezte a szállításokat a terhelte társai között, ő volt, aki közölte társaival, hogy mikor, hova kell menniük felvenni a szállítandó személyeket, hova kell őket vinni és telefonon irányította is őket, akkor is ha nem volt velük.

II.3. A Kúria sérelmezett végzésének – továbbá abból visszavezetve a Győri Ítéltábla másodfokú, és a Győri Törvényszék elsőfokú ítéletének – ezen megállapításai az alábbi alkotmányjogi aggályokat, illetve alapvető alkotmányossági kérdéseket vetik fel.

II.3.1. A fogalmi ismérvek a Btk.-ban

A bünszervezeti elkövetés megállapítása a büntető ítékezésben az egyik legjelentősebb, ugyanakkor a legtöbb vitát kiváltó kérdés. A Kúria szerint a bünszervezetben elkövetés megállapítása nem tartozik a bűncselekmény minősítése körébe, azonban olyan büntető anyagi jogi kérdésről van szó, amely közvetlenül a büntetés kiszabásához kapcsolódik. A Legfelsőbb Bíróság és a Kúria határozatait áttekintve a bünszervezeti elkövetés rendkívüli expanziója figyelhető meg. Az alsóbb bíróságok jól láthatóan törekednek a bünszervezet fogalom szűkítésére, az egymásnak ellentmondó határozatok ugyanakkor már a jogbiztonságot fenyegetik, melynek eredményeként mára eljutottunk odáig, hogy lassan minden három személyből álló, komolyabb szervezettséget fel sem mutató csoport akár bagatell cselekménye is bünszervezetben elkövetettnek minősülhet.

A hatályos Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontja szerint *"bünszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése"*.

A Btk. ezen rendelkezéséhez, illetve annak megállapításához általános részi büntetéskiszabási szabályokat kapcsolt hozzá. Ezen következmények közül a legsúlyosabbak a következők:

- a büntetési tétel felső határa a kétszeresére emelkedik [Btk. 91. § (1) bekezdés];
- határozott tartamú szabadságvesztés generális maximuma 25 év [Btk. 36. §];
- már a kétévi (vagy azt meghaladó) szabadságvesztés fegyházfokozatban hajtandó végre [Btk. 37. § (3) bekezdés b) pont bb) alpont];
- kizárt a feltételes szabadságra bocsátás [Btk. 38. § (4) bekezdés c) pont];
- ellenkező bizonyításig vagyonek Kobzás alá eső vagyonnak kell tekinteni, és vagyonek Kobzást kell elrendelni arra a vagyonra, amelyet az elkövető bünszervezetben való részvétele ideje alatt szerzett [Btk. 74/A. § (1) bekezdés a) pont];
- a szabadságvesztés végrehajtása nem függeszthető fel [Btk. 86. § (1) bekezdés b) pont]

A nemzetközi és hazai szakirodalom szerint is a szervezett bűnözés olyan formáival kapcsolatban indokolt a legsúlyosabb büntetőjogi fellépés, ahol határon átnyúló jelleggel, nagyszámú bűncselekményt követnek el, a bűnözésből realizált haszon révén pedig a bűnözők beépülnek a politika vagy a gazdaság világába, a szervezet pedig a tagoktól elkülönülő önálló hatalommá válik. Helytállóan mutatott rá a Fővárosi Ítéltábla, hogy a társas bűnelkövetési formák közül a határokon átnyúló szervezett bűnelkövetések, a kifejezetten bűnelkövetésre szerveződött csoportok megjelenése kényszerítette ki ajogalkotói fellépést és a bünszervezet szabályozását (Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.21/2015/146. számú ítélete). Erre az összefüggésre utal a 3031/2017. (III.7.) AB határozat is, amikor azt írja: *A bünszervezet nem bűnözők pusztaszoüetsége vagy az elkövetett bűncselekmények kumulációja. Az elkövetési alakzat veszélyessége abból fakad, hogy a bünszoüetség a tagoktól elkülönülő, önálló hatalmi*

entitássá válik, amely káros hatásait így tartósan és széles körben képes kifejteni". Ez az, ami az államtól a társadalom fokozottabb és hatékonyabb védelmét kívánja meg.

II.3.2. A bünszervezet-fogalom értelmezése a Kúria gyakorlatában

Az utóbbi tíz év gyakorlatát áttekintve azonban az látszik, hogy a Kúria rendkívül formálisan értelmezi a törvényi fogalmi elemeket, sőt, minden lehetséges ponton tágítja a bünszervezet fogalmát.

a) Fogalmi ismérvek

A Legfelsőbb Bíróság első alkalommal az ún. kecskeméti maffiaperben foglalkozott a bünszervezet fogalommal. Mivel a felülvizsgálati indítványokban a védők a nemzetközi dokumentumokra is hivatkoztak a bünszervezet fogalom értelmezésével kapcsolatban, a Legfelsőbb Bíróság ebben a kérdésben is megnyilvánult. A BH 2008. 6. 139 számon közzétett határozatban elvi érveléssel rögzítette, hogy a fogalmi ismérvek törvényi meghatározása kimerítő, azok más ismérvekkel nem bővíthetők. A felülvizsgálati indítványokban felhívott, a bünszervezettel kapcsolatos nemzetközi jogi aktusok közvetlen belső alkalmazása nem megengedett, nem elfogadott, azok csak a belső jogalkotásra lehetnek hatással, jelenthetnek szabályozási kötelezettséget. Nem része tehát a törvényi fogalomnak a jogtalan vagyoni haszonszerzés célzata, a "bűnös profitszerzés" vagy az erre való törekvés. Ez a határozat alapvetően determinálta a Legfelsőbb Bíróság, majd a Kúria joggyakorlatát, hiszen azóta is számos döntésben felhívták ezt a határozatot - mint történt ez a jelen sérelmezett döntésben is.

A bünszervezet fogalmi elemeivel kapcsolatban a Kúria a következőket hangsúlyozta. A bünszervezeten belüli személyes ismeretség valamennyi elkövetővel nem feltétele a bünszervezeten belüli elkövetés megállapításának, és a bünszervezetnek nem törvényi kritériuma a hierarchikus kapcsolat sem (BH 2016.234). A törvényi feltételek közül egyedül a bűncselekményre irányultság hordoz eleve jogellenes tartalmat, a többi önmagában nem.

Következésképpen akkor válik egyértelműen felismerhetővé a bünszervezetben elkövetés, amikor a többi feltétele mellett a bűncselekményre irányultság is megjelenik. Ehhez képest a tárgyi külső körülmények alapulvételével vonható arra következtetés, hogy

- a terhelt tisztában volt azzal, hogy magatartása nem elszigetelt, hanem másokéval összehangolt,
- a bünszervezet hosszabb időre szervezett, aminek szempontjából közömbös, hogy abban ki mennyi ideig vesz részt (ezért állapítható meg az alkalmi részvétel esetében is a bünszervezetben elkövetés).

Az összehangolt működés nem más, mint a benne cselekvő személyek egymást erősítő hatása. Az összehangoltság meglétének nem feltétele a más cselekvők kilétének ismerete, a bünszervezeten belüli közvetlen, illetve személyes kapcsolat, ilyen elvárást a törvény sem kíván meg (BH 2011.299, BH 2009.96, LB-H-BJ 2008.24). Az elkövetőnek nem kell feltétlenül ismernie, hogy melyek a bünszervezet létrejöttének körülményei. Elégséges, ha a bünszervezet tárgyi értelemben vett és előbb ismertetett sajátosságainak, fogalmi ismérveinek az ismeretében csatlakozik cselekményével a bűnelkövetéshez. Tehát egyfelől felismeri, hogy a szervezet összehangoltan működő, másfelől felismeri, hogy az a szerveződés, amelynek

keretei között a konkrét bűncselekmény zajlik, nem elszigetelt, alkalmi csoportosulás. Erre a jogi (de kétségtelen, hogy a tudattartalomra vont) következtetésre alapot ad, ha az elkövetési magatartások egymást kiegészítő jellegűek, valamint azok kapcsolódása a célzott és végrehajtott bűncselekményhez kölesönös, az adott tényállásszerű elkövetési magatartás keretei közé illeszkedő cselekmény más személy előző cselekményéhez társul, avagy a célzott bűncselekmény megvalósulásához további láncolatos tevékenységet feltételez (BH 2018.106).

Jelen alkotmányjogi panaszban sérelmezett határozatában pedig úgy fogalmazott, „a tényállás alapján helyesen állapítottam meg a másodfokú bíróság, hogy a felülvizsgálattal érintett terheltek tisztában voltak azzal, hogy harmadik országból Magyarország területére engedély nélkül érkező személyek szállításában vesznek részt, amit egyébként anyagi haszonszerzés végett intéztek, valamint tudatuk átfogta, hogy ezen személyek utaztatását, szállítását, csak több ember összehangolt tevékenysége eredményezi, és a koordinációban – távbeszélő útján – részt is vettek.

Az irányadó tényállás alapján kétségtelen a bűnszervezet léte és a terheltek embercsempészesi magatartása. Vitathatatlan a terheltek elkövetési magatartásának és a külföldről – több országon át – érkező személyek szállításában, továbbírányításában megnyilvánuló tevőlegessége. E tárgyi körülmények pedig elegendő alappal szolgálnak arra a következtetésre, hogy a terheltek tisztában voltak azzal, hogy magatartásuk nem elszigetelt, hanem egy meglévő utaztató mechanizmushoz kapcsolódó, ami illegális utaztatás esetében nem más, mint bűnszervezet.

A bűnszervezet személyi, vagy tevékenységi, területi állandósulása, állandósultsága (perspektívája) változékonysága közömbös. Ekként közömbös az is, amennyiben csupán egy vagy két staféta (kézről-kézre adás) megy végbe. Minden más azt jelentené, hogy az elkövetés egyszeri alkalommal kockázatmentes lenne, ekként immunis a törvényi fenyegetettség ellenében. Épp ezt jelenti, illetve kiküszöböli a 4/2005. BJE jogegységi határozat, ami az egyszeri magatartást is már értékelhetővé teszi. A lényeg a mechanizmus meglétéén van, aminek veszélyessége éppen abban áll, miszerint a több országon át érkező személyek bízhatnak abban, hogy illegális úton van hova fordulniuk.

Jelen ügyben a tényállás ismeretében fel sem merülhet, hogy a terheltek a bűnszervezet rendszeres, összehangolt működésével ne lettek volna tisztában.
(Bfv.II.1233/2019/6. 97-100)

b) A bűncselekmények száma, stádiumok

A BH2008.6.139. számon közzétett első, a bűnszervezet fogalmi ismérveinek meghatározásával foglalkozó határozat meghozatalakor elvi jelentőségű kérdésként merült fel az is, hogy egyetlen előkészületi jellegű cselekmény megalapozhatja-e a bűnszervezetben elkövetés megállapítását. A Legfelsőbb Bíróság döntésében kimondta, hogy a bűnszervezetben elkövetett egyetlen ötévi vagy azt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmény is mellőzhetetlenné teszi a törvényben meghatározott büntetés kiszabási következmények alkalmazását, feltéve, hogy a terhelt tudata átfogta a bűnszervezet létét, és azt, hogy a bűnszervezet működésének keretei között cselekszik (BH 2008.6.139)

A stádiumtani kérdésekkel összefüggésben rögzítette továbbá, hogy a bűnszervezet léte megállapítható akkor is, ha a hosszabb időre szervezett és összehangoltan működő, legalább háromfőből álló csoport, beleértve a büntetendő előkészületet és a kísérletet is, még egyetlen bűncselekményt sem követett el, de több, a törvényben meghatározott súlyú bűncselekményelkövetés a célja. Ezzel a döntéssel a Legfelsőbb Bíróság eloldotta a magyar törvényi fogalmat a megalkotás alapjául szolgáló nemzetközi kötelezettségektől, másrészt mind a bűncselekmények számát, mind azok stádiumát illetően kiterjesztette a bűnszervezet alkalmazási körét. Ez a törvényhozói akarattal is ellentétes volt, hiszen a fent idézett miniszteri indokolás szerint legalább kísérleti stádiumba kellett juttatni a cselekményt, azaz az előkészületet a törvényalkotó nem kívánta ebbe a körbe vonni.

c) Elkövetők

A bűnszervezetben elkövetés megállapításának kiterjesztését a Legfelsőbb Bíróság a 4/2005. BJE határozatban is folytatta, ekkor elkövetői oldalról. A jogegységi határozat szerint bűnszervezetben elkövetés megállapítható azzal szemben is, aki - eseti jelleggel - akár egyetlen cselekményt tettesként vagy részesként valósít meg. Az indokolás értelmében a Btk. 98. §-a (1) bekezdésének alkalmazhatósága szempontjából közömbös a bűnszervezetben kifejtett cselekvés bűnszervezeten belüli szerepe. A bűnszervezet tárgyi sajátosságai ismeretében kifejtett cselekvésnek a bűnszervezet működéséhez történő bármely hozzájárulása önmagában elégséges. Ez szintén túlmutatott a törvényalkotói akaraton, hiszen a miniszteri indokolás úgy fogalmazott, hogy átfogja a bűnszervezeten belül a szervező, irányító, közreműködő és segítő szerepeket egyaránt. Abban igaza volt tehát a Legfelsőbb Bíróságnak, hogy a kifejtett tevékenység intenzitásának nincs a bűnszervezetben elkövetés megállapítása szempontjából jelentősége, a jogkövetkezmények alkalmazását azonban a kívülállókra nem lehetett volna kiterjeszteni, hiszen a törvényalkotó egyértelműen a bűnszervezeten belüli szerepekről beszélt.

d) Egység-többség

A bűnszervezet alkalmazási körének bővítését az egység-többség tanai sem tudták megfékezni. A törvényi definíció szerint a bűnszervezet célja legalább 5 évi szabadságvesztéssel fenyegetett szándékos bűncselekmények elkövetése, amiből világosan következik, hogy minimálisan két, egyenként is legalább 5 évi szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény elkövetésének célja szükséges a bűnszervezetmegállapításához.

Legfelsőbb Bíróság azonban folytatólagosan elkövetett bűncselekmény esetén is lehetőséget látott bűnszervezetben elkövetés megállapítására. Ez a következtetés nemcsak a bűnszervezet hanem a folytatólagosság törvényi fogalmával is ellentétes, hiszen a folytatólagosság körébe tartozó cselekmények nem képeznek bűncselekményeket. Ezt az értelmezést azonban sajnálatos módon a Debreceni Ítéltábla is a magáévá tette, és nem fogadta el a védelem azon érvelését, hogy a bűnszervezet azért nem állapítható meg, mert a folytatólagosság törvényi egysége miatt csak egy bűncselekmény valósul meg, és nem legalább kettő, amely a bűnszervezet megállapításának előfeltétele. Az Ítéltábla álláspontja szerint a bűnszervezetben történő elkövetéssel kapcsolatosan nem támaszt aggályt a cselekmény folytatólagos elkövetésének megállapítása (Debreceni Ítéltábla Bf.II.357/2009/28. számú határozata). A fenti értelmezés nyilván akkor a legproblematisabb, ha a folytatólagosság törvényi egysége miatt éri el az öt évet a büntetési tétel alsó határa.

Megállapítható tehát, hogy a Kúria gyakorlata folytán számos, önmagukban közepes, sőt a joggyakorlat szerint a közepeset sem elérő, tehát csekélyebb súlyú bűncselekmények körébe tartozó tényállások kapcsán is jelentkeznek azok a hátrányok, melyeket a bünszervezeti elkövetés megállapítása maga után von. Ennek eredményeként a hazai bünszervezet fogalom nemcsak a bünszervezet köznapi, és kriminológiai fogalmától távolodik, hanem azoktól a nemzetközi instrumentumoktól is, amelyek a bünszervezet fogalom módosítását szükségessé tették. Több ponton kimutatható, hogy a Kúria értelmezése messze túlmutat a jogalkotói célon is.

II.4. Az ítélkezési gyakorlat által generált alkotmányos problémák

A bünszervezet fogalom expanziója ugyanakkor alapvető alkotmányos problémákat is felvet.

II.4. 1. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének megsértése

Az Alkotmánybíróság már működése kezdetén rámutatott, hogy *"demokratikus jogállamban a büntető hatalom az állam - alkotmányosan korlátozott - közhatalmi jogosítványa bűncselekmény elkövetőinek büntetőjogifelelősségre vonása."* (40/1993. (VI.30.) AB Határozat). Ezen alkotmányos korlátok közé tartozik, hogy *"a bűncselekménnyé nyilvánításnak és büntetéssel fenyegetésnek alkotmányos indokon kell alapulnia: szükségesnek, arányosnak és végső soron igénybe vettnek kell lennie. Később is megerősítette, hogy "a büntető jogszabály alkotmányosságának megítélése során vizsgálni kell, hogy a Btk. konkrét rendelkezése mértéktartó és megfelelő választ ad-e a veszélyesnek, nem kívánatosnak ítélt jelenségre, azaz az alkotmányos alapjogok korlátozása esetén irányadó követelménynek megfelelően a cél eléréséhez a lehetséges legszűkebb körre szorítkozik-e. Rögzítette a testület, hogy "A büntetéssel történő jogkorlátozásnak - mértékét tekintve is - meg kell felelnie az arányosság, szükségesség és ultima ratio elveinek. [...] Az egyes bűncselekmények természetéhez és súlyához igazodó büntetési rendszer és a büntetéskiszabás normatív előírásai együttesen szolgálják a jogállami legális büntetés funkcióját: a szankcióval történő arányos és megérdemelt viszonzást. Az arányos és megérdemelt viszonzás szolgálhatja a preventív büntetési célokat".* (11/1992. (III.5.), 12/1999. (V.21.), 1214/B/1990. AB Határozat)

32 A 30/1992. (V. 26.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kidolgozta a szükségességi és arányossági tesztet. Kiemelte, hogy az alapjog korlátozásának alkotmányosságához önmagában nem elegendő, hogy az másik alapjog vagy szabadság védelme vagy egyéb alkotmányos cél érdekében történik, hanem szükséges, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni. Alkotmányellenes a jog tartalmának korlátozása, ha az kényszerítő ok nélkül, önkényesen történik, vagy ha a korlátozás súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan. A szükségességi - arányossági teszt normatív alapra emelkedett az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe illesztésével. Az arányosság elve a jogállamiság elvéből vezethető le.

Tágabb értelemben tartalmazza az alábbi mércéket:

- a polgárok alapjogaiba történő beavatkozásnak a beavatkozással követett cél elérésére alkalmasnak kell lenni (alkalmasság elve);
- a beavatkozásnak szükségesnek kell lenni, azaz olyan enyhébb eszköznek nem szabad rendelkezésre állnia, ami azonos eredményhez vezet (szükségesség elve);
- az érintettnek a beavatkozással terhelése nem lehet aránytalan a kívánt eredményhez, haszonhoz képest, vagyis az egyes egyént érintő intervenciónak még ésszerű arányban kell állnia a beavatkozással elérhető társadalmi előnnyel (szűkebb értelemben vett arányosság elve).

A büntetőjogban két síkon értelmezhető az arányosság elve; egyrészt beszélhetünk arról, hogy egy adott cselekmény büntetendővé nyilvánítása arányban áll-e a modern demokratikus társadalom értékeivel, másrészt a bűncselekmény elkövetőjére nézve a szankció arányosságát vizsgálhatjuk. Utóbbi esetben további két típust, az abszolút és névleges arányosságot különböztetjük meg. Az abszolút arányosságon a szankciórendszerben rögzített jogkövetkezmények arányosságát kell érteni, azt tehát, hogy a büntetőjogban a bűncselekménytípusok eltérő súlyához igazodó büntetési tételek egymással arányosságban összehasonlíthatók legyenek. A névleges arányosság pedig a kiszabott jogkövetkezmények összehasonlíthatóságát jelenti. Azt nevezetesen, hogy hasonló tett elkövetői az okozott hátrány és bűnösség mértéke szerint azonos büntetésben részesítendők, a különböző büntettek elkövetői pedig különböző büntetést érdemelnek. Ahogy azt már Beccaria is felismerte, az arányosság elve szükségképpen összefüggésben áll az igazságosság tételével, hiszen az a szankció mondható igazságosnak, mely arányosságban áll a megvalósított bűncselekmény súlyával.

Az igazságszolgáltatás általános elvárásának tekinthető tehát, hogy a szankciók súlya és szigorja arányban álljon az elkövetett bűncselekménnyel, annak súlyával. Erre az elvre is figyelemmel a büntetőjogi szankciók nemcsak a védett joggal kell, hogy arányosak legyenek, hanem egyenlő mértékű szankció jár az egyenlő súlyú bűncselekményekért.

A német alkotmánybíróági gyakorlat is ismeri az ún. Übermaßverbot-ot, ami egy olyan alkotmányos ranggal bíró parancs, amely minden állami cselekvésre vonatkozik. A jogállamiság elvének egy kifejeződése. Ennek megfelelően a jogalkotónak a megengedett alapjog-korlátozáskor mindig a legenyhébb eszközt, a legkíméletesebb beavatkozást kell választania. Amennyiben kevésbé súlyos intézkedés is lehetséges, az erősebb beavatkozás, mint szükségtelen alkotmányellenesnek minősül a tilalom megsértése miatt. A tilalom folytán az állam az alapjogilag védett szférába történő beavatkozáskor a lehetséges intézkedések közül csak azt választhatja, amely alkalmas a kívánt cél elérésére (alkalmasság), amely az egyént lehetőleg kevésbé korlátozza (szükségesség) és amelynél az előnyök meghaladják a hátrányokat (arányosság). A tilalom a jogalkotás mellett a végrehajtó hatalmat és a jogalkalmazást is köti. Az arányossági elvből következik a büntetőjog számára, hogy a kiszabandó büntetésnek arányosnak kell lennie a cselekmény súlyával és az elkövető bűnösségével.

(Belovics – Gellér – Nagy – Tóth: Büntetőjog I. Általános rész 74-76. old. Gellér – Ambrus: i.m. 88. old.)

II.4.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértése

A Btk.-nak a bünszervezeti elkövetésre vonatkozó, módfelett szigorú, és az egyéniesítést a legtöbb elkövetőt megillető kedvezményeket kötelező élel kizáró szabályozása, azonban nem feleltethető meg az alkotmányos büntetőjogtól elvárható arányosság követelményének, és ezáltal sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített bírói függetlenséghez fűződő jogot. (Gellér – Ambrus: i.m. 68. old.)

Nem véletlen, hogy a nemzetközi irodalom is óv az ún. túlreagálástól és szükségesnek tartja a szervezett bűnözés egyes formáinak megkülönböztetését. Így alapvetően külön kell választani a politikai és anyagi motiváltságú bünszervezeteket, valamint az elkövetett bűncselekmények esetén az ún. cél- és eszközcselekményeket (Gellér – Ambrus: i.m. 410. old.). Nagy felelősség hárul tehát a bíróságokra, hogy a bünszervezet fogalmát milyen tartalommal töltik ki. A bíróságok ugyanis megfelelő mértéktartással és alkotmányos értelmezéssel azok közé a keretek közé tudják szorítani a bünszervezetben elkövetéssel együtt járó következmények alkalmazását, ahol valóban indokolt.

II.4.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének megsértése

Hangsúlyozni kell továbbá azt is, hogy a Kúria *in malem partem* terjesztette ki a bünszervezet fogalmát, a kiterjesztő értelmezés viszont alapvetően sérti a jogbiztonságot, előreláthatóságot, és a nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege elveket, melyek az anyagi büntetőjog legfontosabb elvei évszázadok óta, melyek alaptörvényi szinten is megfogalmazást nyertek a XXVIII. cikk (4) bekezdésében. Az Alkotmánybíróság már a 9/1992. (I. 30.) AB határozatában megállapította – és ma is irányadónak tekinti –, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az államtól, és elsősorban a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a jog egésze, egyes részterületei és szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára is előre láthatóak legyenek. A Jogbiztonság egyik legfontosabb alapkövetelménye a jogszabályok kiszámíthatósága, a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogi normák, jogintézmények egyértelműsége (23/2014. (VII.15. AB Határozat). Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a normavilágosság a jogbiztonság alapvető eleme. Számos döntés részletezte, hogy ez a kritérium nemcsak a tilalmazott magatartás leírására, hanem a jogkövetkezmények alkalmazására is vonatkozik (54/2004. (XII.13. AB Határozat).

II.4.4. Az Alaptörvény C. cikk (1) bekezdés megsértése

A Legfelsőbb Bíróság és a Kúria értelmezése több ponton eltér a bünszervezet törvényi fogalmától, ami felveti azt a kérdést, hogy a Kúria valóban jogértelmezést végzett-e. Minden jogértelmezés kiindulópontját a nyelvtani értelmezés (Wortsinn) képezi. A Btk. a bünszervezet esetében a csoport céljaként ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetését határozza meg. Ennek nyelvtani értelmével ellentétes a Kúriának az a gyakorlata, amely akár egy, előkészületi jellegű cselekmény, vagy akár egy folytatólagosan elkövetett bűncselekmény esetében is lehetőséget lát bünszervezetben elkövetés megállapítására.

A logikai és rendszertani értelmezés körében a következőkrögzithetők. Mivel a bűnszervezet minőségileg nagyobb veszélyt jelent a társadalomra, a logikai értelmezés megköveteli, hogy a társas bűnelkövetés kevésbé súlyos formájához, a bűnszövetséghez képest a bűnszervezetet szűkebben értelmezzük. A Legfelsőbb Bíróság, majd a Kúria az alsóbb fokú bíróságok erre irányuló törekvését azzal hárította el, hogy a bűnszervezet fogalma nem a bűnszövetség fogalmára épül. Ez a megállapítás a hatályos bűnszervezet fogalom alapján nem vitatható, két körülményt azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni. Az egyik, hogy a bűnszervezet létrejöttének hiánya a bűnszövetség megállapításának negatív feltétele, a másik pedig, hogy a költségvetési csalás tényállása a bűnszövetséget minősített esetnek tekinti. Ez a két körülmény önmagában megalapozza a bűnszövetség és a bűnszervezet elhatárolásának, valamint a bűnszervezet szűkítő értelmezésének szükségességét. A bűnszövetség és a bűnszervezet közötti megfelelő határvonalat tehát nem azért kell a bíróságoknak megtalálnia, és nem azért kell a bűnszervezethez szükséges szervezettséget szűken értelmezni, mert a bűnszervezet fogalma a bűnszövetségre épül, hanem, mert ellenkező esetben a bűnszövetség, mint társas bűnelkövetési forma nem lesz megállapítható, ami megbontja a társas bűnelkövetési alakzatok súlyosságra épülő rendszerét.

A kiterjesztő értelmezést a történeti értelmezés sem legitimálja, hiszen a 2001-es fogalom keletkezéstörténetét vizsgálva látható volt, hogy azt a nemzetközi fogalmak tették szükségessé. A BH 2011.299 számon közzétett határozat is utalt rá, hogy "a fogalom meghatározás megváltoztatása a határokon átnyúló szervezett bűnözés ellen az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében létrejött egyezmény aláírásához kapcsolódott és azt követte, és a nemzetközi elvárásoknak is megfelelő fogalom-meghatározást célozta." Az ENSZ fogalomból viszont szűkebb értelmezés következne.

A teleológiai értelmezés körében az objektív jogalkotói szándékot kell figyelembe venni, melyet elsősorban a törvény miniszeri indokolása rögzít. Ahogy azt fent láthattuk, a törvényalkotás sem az előkészületre, sem a bűnszervezeten kívüli személyek cselekvőségére nem kívánta a bűnszervezetet kiterjeszteni. Az ezzel ellentétes Kúriai értelmezések tehát a jogalkotói akaratot is túlmutattak.

Ha viszont egy értelmezést semmilyen elfogadott értelmezési módszer nem támaszt alá, akkor ott *valójában nem jogszabály értelmezésről, hanem jogalkotásról van szó*. Az Alkotmánybíróság által is megállapítást nyert, hogy *"ha a teleologikus értelmezést az adott jogág normáinak értelmezése során elfogadott egyetlen más interpretációs módszerrel sem lehet igazolni, úgy a jogegység biztosítására irányuló jogalkalmazói döntés szinte szükségképpen átvesszi a jogalkotó jogkörét."* (19/2017. (VII.18.) AB Határozat). Ugyanezen határozatban fejtette ki a testület, hogy *"a jogértelmezésre - akár az adott jogvitához kötődően, akár... a tartós jogalkalmazási gyakorlat egységének biztosítására irányulóan - csak a jogi szabályozás keretei között kerülhet sor. A bírói hatalom tehát alapvetően és közvetlenül nem veheti át a jogalkotás funkcióját egyik - a hatalommegosztás rendjében erre feljogosított - szervtől sem"*. Mindezekre figyelemmel az AB megsemmisítette a 2/2016. büntetőjogegységi határozatot.

Álláspontom szerint a bűnszervezet fogalom Kúriai értelmezésével kapcsolatban ugyanezen problémák állnak fenn.

Az Alaptörvény II. cikkének sérelme – az emberi méltósághoz való jog

Az ügy azonban egy további, hasonlóan fajsúlyos kérdést is felvetett, ami már közvetlenül a bünszervezet céljával, a szándékossággal, és a bűnfelelősség elvével hozható kapcsolatba.

Az Alkotmánybíróság már 1991-ben rámutatott, hogy *"Valamennyi modern büntetőjogi rendszernek - szinte dogmaszerű - alaptétele a bűnfelelősség elve. Eszerint a büntetőjogi felelősségre vonás alapvető feltétele a törvényben büntetendővé nyilvánított magatartás bűnös (szándékos vagy egyes esetekben gondatlan) megvalósítása (Btk 10. §). A bűnösségen alapuló felelősség elve azt jelenti, hogy a pusztán tárgyi történés mellett vizsgálni kell a tettes viszonyul magatartásához és annak eredményéhez."*(723/V/1991 AB Határozat) Későbbi határozatában kiemelte, hogy *"A büntetőjog alkotmányos alapelve a büntetőjogi felelősségszemélyes volta, a bűnösségen alapuló felelősség"*. (58/1997. (XI.5.) AB Határozat). A 4/2005. Büntetőjogegységi határozat kimondja, hogy *"a Btk 98. §-a (1) bekezdése akkor alkalmazható, ha az elkövető tudata a bünszervezet Btk. 137. §-a 8. pontjában meghatározott tárgyi ismérveit átfogja."*

A nevezett jogegységi határozat helyesen állapítja meg, hogy a magyar büntetőjog az egyéni felelősségen alapuló büntetőjogi felelősségen nyugszik, ennek megfelelően vizsgálni kell, hogy az elkövető tudattartama átfogta-e a bünszervezetben való elkövetés tényét.

Továbbmenve kifejti a jogegységi határozat azt is, hogy a bünszervezetben történő elkövetés miatti felelősségre vonás feltétele, hogy az elkövető az alapcselekmény tényállásában megfogalmazott tényeket ismerje. A jogegységi határozat indoklása (IV/4.) is tartalmazza, hogy a tudattartam két irányba, az ún. alapcselekmény tekintetében és ezzel párhuzamosan a bünszervezet tárgyi ismérveinek felismerése tekintetében vizsgálendő. A fentieket tükrözi a BH 2016.9.234 számon közzétett határozat, mely szerint *"A bünszervezet kapcsán elsődlegesen mindig a bűncselekmény elkövetését kell vizsgálni, majd az vizsgálendő az alanyi oldalon, hogy ha az elkövetési magatartás a bünszervezet keretén belüli, akkor azt az elkövető felismerte-e."*

A bünszervezet célja ötévi vagy súlyosabb szabadságvesztéssel fenyegetett szándékos bűncselekmények elkövetése. A bünszervezet definíciójában csak látszólagosan jogkérdés a legalább 5 évi szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény elkövetésének célja, az valójában a bünszervezet létehez vagy nem létehez kapcsolódó tárgyi definíciós elem. Mivel a bűnösségnek a tárgyi oldal minden elemére ki kell terjednie, ahhoz, hogy az elkövetőt felelőssé lehessen tenni, tudnia kell, hogy a tagok olyan cselekményeket követnek el, melyek legalább 5 évi szabadságvesztéssel büntetendők.

Nem megismételve a felülvizsgálattal érintett, Kúria előtt lefolytatott eljárásban előadottakat fontos nyomatékosítani, hogy a kúriai eljárásban benyújtott felülvizsgálati indítványt a védelem a BH2004.102. számú iránymutatás megállapításaival összhangban terjesztette elő, nevezetesen hogy a jogerős határozatban megállapított tényállás megalapozatlansága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vizsgálható, az eljárás bíróságok által levont jogi következtetések – így a bűnösség megállapításának és a cselekmény jogi minősítésének – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el.

Hivatkozott iránymutatással összhangban - a megállapított, jogerős tényállást tiszteletben tartva – kifejezetten osztotta a védelem az eljárás Bíróságok azon megállapításait, hogy I. r. terhelt terhére rótt bűncselekmény korábban taglalt elemei ismeretlenül maradtak, azok felderítetlenségben szenvednek: nincs meg ugyanis a tényleges bűnszervezet legutolsó láncszeme, [REDAKTOR] nem lehet tehát bűnszervezethez kötni, a bűnszervezethez kapcsolódás csak egy feltételezés, a valós tagi viszonyt megalapozó körülmények minden kétséget kizáróan bizonyításra nem kerültek. Ebből adódóan az ítéletben megállapított bűncselekmények tényállási elemei kimerítetlenek maradtak, a marasztaló ítéletet tévesen megállapított anyagi jogi rendelkezés alapján hozták meg.

III. Egyéb nyilatkozatok és melléletek

III.1. Nyilatkozat arról, ha az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

Az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését nem indítványoztam.

III.2. Ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya (Melléklet 1.)

Jelen alkotmányjogi panaszhoz csatolom mellékletként által részemre adott meghatalmazás eredeti példányát.

III.3. Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata (Mellékletek 2-4.)

Ügyfelem érintettségének alátámasztására másolatban csatolom:

- a Győri Törvényszék B.37/2018/53. számú ítéletét;
- a Győri Ítélőtábla, mint másodfokú bíróság Bf.III.29/2019/18. számú ítéletét;
- a Kúria Bfv.II.1233/2019/6. számú végzését

[REDAKTOR]

Tisztelettel:

[REDAKTOR]

